

Vayishlach 5782 – Ya’aqov als voorbeeld

Schriftlezingen: Gen. 32:4 (3) -36:43, Ovadyah 1-21, Fil. 4:1-8

Lieve broeders en zusters,

Een Joods gezegde luidt: Ma’aseh Avot Siman l’Banim – de daden van de vaders zijn een teken voor hun nageslacht. Dit geldt wel heel speciaal voor Ya’aqov Avinu – onze vader Ya’aqov. Zijn leven is profetisch, een spreken van G-d voor ons. Onze parashah begint als volgt:

ד וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מַלְאָכָיִם לִפְנֵי אֶל-עֵשָׂו אֶחָיו אֲרֻצָּה שְׁעִיר שָׂדֵה אֲדָוָם:

32:4 Ya’aqov stuurt boden naar zijn broer. Het woord ‘malachim’ kan echter zowel de geestelijke dienaren van Elohim uit de hemel betekenen – die wij engelen noemen – maar ook aardse dienaren. In Mat. 24:31 wordt gesproken over engelen die met een grote shofar worden uitgezonden, om G-ds uitverkoren volk Isra’el te verzamelen. Dit zijn mensen, en zo geloof ik dat Wiljo met zijn Aliyah-gebeden op zondagavond ook een malach is van Adonai. Dit geldt voor eenieder die zo mag oproepen tot de Aliyah.

De Artscroll Chumash merkt hier op dat de houding van Ya’aqov een inspiratiebron is geweest voor onze Joodse broeders in hun contact met de Romeinen in de grote Romeinse of Edomitische ballingschap. Ze schrijven:

‘De confrontatie tussen de broers is weergegeven om te illustreren hoe God Zijn dienaar beschermde tegen een sterkere vijand. Verder laat het zien dat Ya’aqov niet vertrouwde op zijn eigen rechtvaardigheid, maar zijn uiterste best deed om zich een veilige doortocht te verzekeren door praktisch handelen. Inderdaad zagen onze Wijzen in dit hoofdstuk een leerboek voor Joods gedrag in deze ballingschap, en, wij zouden dit voorbeeld moeten volgen door een drievoudige voorbereiding te maken in onze strijd met de nakomelingen van Esav door: gebed, geschenken [bevredigen] en je voorbereiden op oorlog.’

8 Ya’aqovs vrees – was dit een gebrek aan geloof?

Op het eerste gezicht lijkt het erop dat Ya’aqovs angst voor Esav (:8) een gebrek aan geloof in G-ds belofte van bescherming verraadde toen hij naar Charan ging (28:15), een belofte die G-d herhaalde toen Hij Ya’aqov gebod terug te keren naar Eretz Yisra’el (31:3). Rashi legt in 32:11 echter uit dat de rechtvaardigen nooit zeker van zichzelf zijn, en daarom was Ya’aqov bang dat hij in de tussentijd gezondigd zou hebben en daardoor zijn recht op het goddelijke schild tegen kwaad zou hebben verspeeld. Hoewel Ya’aqov van geen specifieke zonden wist, vreesde hij dat er misschien enkele waren. De Midrash suggereert echter, dat hij juist verontrust was door het feit dat hij bang was, want zo'n angst duidde op een gebrek aan vertrouwen in Gods belofte.

Hierin ligt een grote les voor ons vrienden. YA was op weg naar het Land en wij bereiden ons ook voor op de terugkeer naar het Land en dit zal met schokkende dingen gepaard gaan. Van die dingen zullen mensen van schrik een hartaanval krijgen, Luk. 21:36. En hoe kunnen we ons daarop voorbereiden? Het is goed om deze vraag mee te nemen. Want deze vrees ervaren we zelf ook. Maar hoe dichter we bij G-d leven, des te meer zullen we Zijn hand zien in grote en kleine gebeurtenissen. Des te meer ook leren we waken over onze relatie met Hem. Dit zal ons versterken. Dit gebeuren bij YA leert ons hoe belangrijk reiniging en heiliging van ons leven is i.v.m. de grote gebeurtenissen waar we voor staan. Alle tijd

besteed aan nieuws en corona is verloren tijd, maar tijd die we besteden aan heiliging, reiniging en toewijding draagt veel vrucht en zal worden beloond in G-ds Koninkrijk. In dat licht zie ik ook de halachah van onze Joodse broeders. Ze is bedoeld om ons hele leven af te stemmen op de Tempel en Degene die daarin woont.

Als we zo leren leven dan helpt de Ruach haKodesh ons om te vervullen wat Yeshua zei: *“Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want de dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last”*, Mat. 6:34. Evenzo zei Rav Shaul in Fil. 4:6 *“Wees over niets bezorgd, maar vraag G-d wat u nodig hebt en dank Hem in al uw gebeden. 7 Dan zal de vrede van G-d, die alle verstand te boven gaat, uw hart en gedachten bewaren in Mashiach Yeshua. 8 Ten slotte, broeders, schenk aandacht aan alles wat waar is, alles wat edel is, alles wat rechtvaardig is, alles wat zuiver is, alles wat lieflijk is, alles wat eervol is, kortom, aan alles wat deugdzaam is en lof verdient...”*.

Welke vertaling we ook lezen, het gaat er om dat we niets negatiefs toelaten in ons leven, ook niet in onze denkwereld. Dat we ons steeds bewust zijn van G-ds nabijheid en dat Hij ons graag wil redden uit alle nood. Als we in het Adon Olam G-ds grootheid bezongen hebben, dan zingen we: w’Hu Eli, Hij is mijn G-d, mijn levende verlosser, mijn rotsvaste steun in tijd van nood.” Lieve vrienden, onze G-d is zo onvoorstelbaar groot, maar tegelijk is Hij mijn liefhebbende Vader. En het hele gebeuren rond Covid-19 heeft als doel dat we meer zullen leren wandelen aan de Hand van de Vader.

Ook als mensen plannen willen maken, hoe we moeten anticiperen op eventuele maatregels van de overheid, dan kan ik daar niet op ingaan. G-d staat dit alles toe, omdat Hij ons wil testen en trainen. Net als voor de Kinderen Isra’els in Egypte laat Hij de moeilijkheden juist toenemen voor Zijn volk, vlak voordat Hij op het punt staat om Zijn volk te verlossen. Hij laat het moeilijk worden om Zijn reddende macht te laten zien. Hij zet ons apart, reinigt en vernieuwt ons, zodat Hij weer nieuwe stappen kan zetten. Door de hele Schrift heen zien we dit als een terugkerend thema, vlak voordat G-d op het punt staat om Zijn volk te redden. Net voordat Hij Zijn volk uit Mitzrayim haalde werd het ondragelijk. Maar dan komen de plagen en haalt Hij hen eruit.

Yeshua zei tegen Petrus: *“...allen die het zwaard nemen, zullen door het zwaard vergaan.”* Moshe Rabbenu heeft dat ervaren, want toen hij Isra’el wilde verlossen op zijn manier, moest hij vluchten naar Midian. En daar heeft hij niet alleen geleerd om te wachten op G-ds tijd, maar kreeg hij ook een herders-mentaliteit. En dan komt HaShem naar hem toe en roept hem. Zo is het ook vandaag. HaShem wil ons verlossen, maar Hij doet dit wel op Zijn manier, op Zijn tijd en tot Zijn glorie!

Daarom kan ik niet meewerken aan een bespreking van wat wij zouden moeten doen als voorbereiding op evt. overheidsmaatregels. De enige voorbereiding die ik zie is: Torah en halachah. Kijk naar Lendershof vrienden. Vorig jaar met Chanukah werden Wiljo & Annie als het ware op arendsvleugels overgebracht naar Lendershof. En we dachten, nu gaat de gemeenschap van Bet Yosef beginnen, maar de praktijk heeft ons geleerd dat HaShem andere plannen had. De ontwikkeling in praktische zin ligt min of meer stil. Maar ondertussen is de Ruach Elohim wel heel hard aan het werk in onze levens. Dat is nu eerst aan de orde. Dat moeten we alle ruimte geven.

Net als bij Isra’el in Egypte moeten we niet denken dat het voor ons makkelijker zal worden. En waarom? Omdat wij het nodig hebben geliefden. Wij willen G-d dienen op onze manier.

Maar op Zijn hogeschool leer je om Hem te dienen op Zijn manier. Dan leren we wat het is om leerling van Yeshua te zijn. Zoals vorige week werd voorgelezen, Hebr. 12:1-3:

“Nu wij door zo’n menigte geloofsgetuigen omringd zijn, moeten ook wij de last van de zonde, waarin we steeds weer verstrikt raken, van ons afwerpen en vastberaden de wedstrijd lopen die voor ons ligt. 2 Laten we daarbij de blik gericht houden op Yeshua, de grondlegger en voltooiër van ons geloof: denkend aan de vreugde die voor Hem in het verschietslag, liet Hij zich niet afschrikken door de schande van het kruis. Hij hield stand en nam plaats aan de rechterzijde van de troon van G-d. 3 Laat tot u doordringen hoe Hij standhield toen de zondaars zich zo tegen hem verzetten, opdat u niet de moed verliest en het opgeeft.”

Jabbòk

En dan komen we bij Nachal Jabbòk (32:22). De naam Jabbok (יַבְבֹּק) betekent: **uitstromen, ledigen**. Het is afgeleid van de stam יָבַק = uitleiden. Opmerkelijk is dat hij uitstroomt bij de plaats ‘Adam’. En voeg hierbij ook nog de betekenis van de naam Jabbòk i.v.m. de ervaring van Ya’aqov Avinu bij deze plaats. Wordt onze vader Ya’aqov hier niet a.h.w. leeggemaakt van zichzelf en van vertrouwen op mensen in deze plaats?

De Jabbok in de lente

Ya’aqovs worsteling

“Doch Ya’aqov bleef alleen over; en een man worstelde met hem, totdat de dageraad opging.” De tekst gebruikt het woord voor ‘engel’ niet. Zijn tegenstander wordt een ‘man’ genoemd. Toch bezit deze ‘man’ bovennatuurlijke gaven! Wie is hij eigenlijk? Het antwoord vinden we in Hosea 12:4. Adonai kwam in een menselijke gedaante naar Ya’aqov. Het was Yeshua voor zijn menswording. Hij vertegenwoordigt YHWH op aarde.

Geeft de strijd met de man niet de innerlijke strijd weer die zich in Ya’aqov afspeelt? Enerzijds zichzelf handhaven of zichzelf helemaal aan G-ds genade toevertrouwen en moedig Esav tegemoet treden, in alle nederigheid en vertrouwen. Denk hierbij aan Jes. 26:4, wat gezegd wordt in verband met Israëls G’ulah, de grote verlossing: *“Vertrouw op YHWH...”*.

Het is een feit dat Ya’aqov Avinu na deze strijd helemaal klaar is om Esav te ontmoeten. Hij heeft zich m.i. helemaal overgegeven om G-ds wil te doen en G-ds weg te gaan. Het bewijs van zijn overwinning – dat hij nu een ander mens is – wordt geleverd in 33:1: *‘Toen sloeg Ya’aqov zijn ogen op en zag, en zie, daar kwam Esav, met vierhonderd man bij zich.’* Die 400 man doen hem nu niet zoveel meer.

Ya’aqov wist zelf heel goed wat die 400 man betekenden, want toen hij dit hoorde schrok hij immers zo hevig dat het angstzweet hem uitbrak (32:7). Maar na zijn strijd weet hij dat YHWH hem zal helpen. Zo kan hij 7 keer buigen als hij Esav tegemoet treedt. Ya’aqov steunt nu niet meer op zijn eigen kennen en kunnen, maar vertrouwt zich toe aan de leiding van zijn Vader in de hemel. Zo kan hij de vijand het hoofd bieden.

Als de broers elkaar tenslotte ontmoeten, noemt Ya’aqov zichzelf nóg eens de èved van Esav en noemt hij Esav nog vijf keer adoni – mijn heer. In totaal hoort Esav 12 keer horen dat

Ya'aqov zijn dienaar is en Esav Ya'aqovs meester! De jongere broer geeft zijn oudere broer hiermee alle eer die hem toekomt als eerstgeborene.

De zon gaat op voor Isra'el

Ya'aqov is na zijn worsteling met de Engel een ander mens. Hij kan in de fysieke wereld niet zo goed meer mee, omdat hij nu hinkelend zijn weg moet gaan. Maar hij is nu een Israëliet, die in G-ds kracht kan wandelen. En wat krijgt hij dan als eerste te zien?

32 *"En de zon ging voor hem op toen hij door Pni'el ging."* Weten we nog, waar de zon voor hem onder ging? Dat was in Bet-El, het Huis van G-d. Een ondergaande zon voor Gods volk staat gelijk aan ballingschap. De tijd dat Ya'aqov buiten het Beloofde Land was dat is een tijd waarin weinig licht schijnt. Zo was het ook voor zijn nakomelingen. Toen het Huis van God (Bet-El) in Jeruzalem door de Romeinen werd verwoest, begon voor het Joodse volk (de vrouw in Opb. 12:6) de ballingschap. En nu mogen we samen met het Joodse volk met verwachting uitzien naar een grote Aliyah, waarbij de zon weer zal schijnen. Vergelijk Jes. 60:1-2 en Mal. 4:2. Toen Ya'aqov door Pni'el ging was zijn ballingschap voorbij. Dat leert ons ook dat als wij G-d gezien hebben, onze ballingschap ook voorbij zal zijn. We hebben nu nog een worsteling door te maken, voordat wij echt Isra'el zijn. Maar het komt geliefden, als wij maar vasthouden aan het Woord, zoals Ya'aqov de Engel niet losliet.

Waarom Pni'el of Pnu'el? Voor Ya'aqov heeft de naam פְּנִיאֵל zijn betekenis in de eerste persoon – פָּנַי, *mijn gezicht* [is naar] אֵל, God. Maar voor toekomstige generaties zal de plaatsnaam de gebiedende wijs aanduiden: פְּנוּאֵל, *wend je tot* אֵל, God (*R' Munk*).

Gen. 32:33 *"Daarom eten de kinderen van Israël tot op de dag van vandaag de heupspier niet die op de heupkom zit, aangezien de heupkom van Ya'aqov bij de heupspier aangeraakt was."*

Ya'aqov komt niet ongeschonden uit de ontmoeting. De heupzenuw van Ya'aqov wordt aangeraakt, waardoor hij mank wordt. Deze gebeurtenis wordt herdacht in de mitswa van het onthouden van de "gid hanashèh" (גִּיד הַנֶּשֶׁה), die wordt geïdentificeerd als de heuppees. Terwijl alleen het deel van de pees dat zich dicht bij de heup bevindt, verboden is in de Torah, onthouden veel Joodse gemeenschappen zich ervan om de hele achtergestel van een dier te eten, omdat het verwijderen van de zenuw te veel tijd kost. De wetten m.b.t. het verbod op gid hanasheh staan in Talmud tractaat Chullin, hoofdstuk 7.

De symboliek van deze mitswa is dat de Joden lijden zullen ondergaan door toedoen van andere naties – waaronder onze broer Esav – maar dat we altijd zullen volharden en nooit zullen verdwijnen. Deze boodschap wordt naar huis gebracht door deze aan een mitswa te hechten. (*Rabbi Yehuda Halevi*)

Genesis 35

Na de confrontatie met Esav en diens privéleger, de mysterieuze nachtelijke strijd bij P'nuel, de ontvoering van zijn dochter Dinah en de strijd tegen de stad Sichem te hebben overleefd, keert Ya'aqov uiteindelijk terug naar Bet-El. Twintig jaar eerder had Ya'aqov in Bet-El overnacht, dromend van engelen en goddelijke bescherming toen hij vluchtte voor zijn broer Esav. Nu gaat hij zijn decennia-oude belofte vervullen om God in die heilige plaats te aanbidden.

Ter voorbereiding op deze reis instrueert hij zijn gezin en alle personeel met hun gezinnen:

"Verwijder de vreemde goden die in uw midden zijn. Reinig jezelf en verander je kleding. Dan zullen we opstaan en opgaan naar Bet-El. Daar zal ik een altaar bouwen voor God, die mij antwoordde in mijn uur van benauwdheid, en die mij vergezelde op het pad dat ik nam."
(Gen. 35:2-3)

Ya'aqov reinigt zijn gezin en personeel, zodat de Eeuwige met hem mee kan reizen. Dan zijn ze veilig, want Gods verschrikking was over de volken als Ya'aqov met zijn zonen naar Bet-El trekt. Eerder was Lavan al in een droom vermaand om geen goed of slecht met Ya'aqov te doen. Maar dit gaat verder, nu gaat het om steden en hun volken.

5-6 *Een verschrikking van God.* De Torah stelt dat het een verborgen wonder was, dat wat de Kanaänieten afschrikte een *goddelijke angst* was, geen militaire of politieke. Een deel van dit wonder was dat *alle mensen die bij hem waren* veilig aankwamen in Bet-El - niemand stierf in Sichem of op de reis (*Ramban*).

Dit wonder zullen wij ook nodig hebben bij de grote aliyah uit het Land van het Noorden. Daarom moeten wij ons vooraf reinigen van alle besmetting van vlees en geest. Zie Jesaja 52:11-12, waar het gaat om reiniging van het 'christelijke'. Vergelijk ook Jes. 55:1-12, waarin de profeet ons oproept om alles onbelangrijk te vinden en Gods Woord de eerste plaats te geven. *"...want Mijn plannen zijn niet jullie plannen, en jullie wegen zijn niet mijn wegen – spreekt de HEER. 9 Want zo hoog als de hemel is boven de aarde, zo ver gaan mijn wegen jullie wegen te boven, en mijn plannen jullie plannen. 10 Zoals regen of sneeuw neerdaalt uit de hemel en daarheen niet terugkeer zonder eerst de aarde te doordrenken, haar te bevruchten en te laten gedijen, zodat er zaad is om te zaaien en brood om te eten – 11 zo geldt dit ook voor het woord dat voortkomt uit mijn mond: het keert niet vruchteloos naar Mij terug, niet zonder eerst te doen wat Ik wil en te volbrengen wat Ik gebied. 12 Want vol vreugde zullen jullie uittrekken en in vrede zul je huiswaarts keren. Bergen en heuvels zullen je juichend begroeten, en alle bomen zullen in de handen klappen."*

De hele schepping komt in beroering als het Isra'el van G-d uittrekt in de grote Aliyah. Maar dan is er voordien al heel wat gepasseerd vrienden. Onze G-d traint ons via Covid-19 en de maatregelen daaromheen om dit alles in het geloof aan te kunnen! En tevens bewerkt Hij hierdoor onze heiliging en reiniging. Eenzelfde reiniging als hier bij Ya'aqov.

Am-Echad

35:7 En hij bouwde daar een altaar – Rabbi Avraham HaCohen Kook zegt hiervan: elk van de 3 aartsvaders was een groot licht in zijn generatie. Zij worden vertegenwoordigd door die ene steen die Ya'aqov had opgericht. Maar nu is de situatie veranderd, want Ya'aqov komt in Bet-El met 12 zonen (1 in de buik van Rachel). Elk van deze zonen vormt een deel van de *Klal Yisra'el*, de gemeenschap, waarin elk individu een bepaalde rol vervult. Het altaar dat Ya'aqov nu in Bet-El bouwt belichaamt die nieuwe situatie.

"Kleed je om"

Ya'aqov gaf zijn familie daarom de opdracht: "Verwijder de vreemde goden in uw midden." De wijzen leerden dat de kwade neiging een "vreemde god" is (*Shabbat* 105b). Ya'aqov pleitte ervoor dat ze de kwade neiging zouden wegnemen die ons ervan overtuigt dat anderen "vreemd" zijn. Hij wilde dat zijn familie zou erkennen dat aan de binnenkant de ongelijksoortige leden van het Joodse volk verenigd zijn in doel en ziel. Om deze reden ver-

wijst de Torah naar het gezin van Ya'aqov als "zeventig **ziel**" (Ex. 1:5), in het enkelvoud, en benadrukt dat de zielen van Israël bij hun bron verenigd zijn.

Het zijn alleen de uiterlijkheden - onze daden en acties - die ons scheiden. Daarom verzocht Ya'aqov dat zijn familie zich zou reinigen door zich om te kleden, door de oppervlakkige buitenkant te verwijderen die onze ware innerlijke eenheid verbergt.

Dan, kondigde Ya'aqov aan, zullen we klaar zijn om op te stijgen naar Bet El om samen God te aanbidden. Daar zullen we God dienen met behulp van een *mizbei'ach*, samengesteld uit vele stenen en vele paden - maar die allemaal samenwerken in de richting van hetzelfde uiteindelijke doel van het dienen van God.

Is dit niet een mooi beeld m.b.t. de komende aliyah? Het hout van Yosef (c.q. Yeshua) dat in de hand van Efrayim is, dat zal God voegen bij het hout van Judah. Dat betekent dat het overblijfsel van de Gemeente van Yeshua bij het Joodse volk gevoegd wordt. Daarvoor moeten we van andere kleren aantrekken.

Conclusie

Mijn studie heeft dus twee hoofdpunten: 1 Onze G-d heeft de hele situatie in handen en Hij waakt over ons als wij Zijn wil doen, maar Hij leidt ons ook in een situatie dat wij veel meer afhankelijk worden van Hem. 2 Wij maken ons op om te gaan naar het huis van Elohim en dit vraagt om andere kleding, dat is een andere levenswijze.

Als slot nog Jer. 9:23 Zo zegt de HEERE: Een wijze beroeme zich niet in zijn wijsheid, en de sterke beroeme zich niet in zijn sterkheid, een rijke beroeme zich niet in zijn rijkdom, 24 Maar die zich beroemt, beroeme zich hierin, dat hij begrijpt en Mij kent, dat Ik YHWH ben, doende weldadigheid, recht en gerechtigheid op de aarde; want in die dingen heb Ik lust, spreekt YHWH.

1 Kor. 1:25 Want het dwaze Gods is wijzer dan de mensen, en het zwakke Gods is sterker dan de mensen. 26 Want gij ziet uw roeping, broeders, dat gij niet vele wijzen zijt naar het vlees, niet vele machtigen, niet vele edelen. 27 Maar het dwaze der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij de wijzen beschamen zou; en het zwakke der wereld heeft God uitverkoren, opdat Hij het sterke zou beschamen; 28 En het onedele der wereld en het verachte heeft God uitverkoren, en hetgeen niets is, opdat Hij hetgeen iets is, teniet zou maken; 29 Opdat geen vlees zou roemen voor Hem. 30 Maar uit Hem zijt gij in Mashiach Yeshua, Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid en heiligmaking en verlossing; 31 Opdat het zij, gelijk geschreven is: Die roemt, roeme in den Heere.

Dit is de les van deze parashah. Gods hulp, Zijn bescherming en leiding - die wij vandaag nodig hebben - is er als we ons helemaal toevertrouwen aan deze trouwe God. Laten we dat eerst in orde maken en dan zal Hij Zijn hulp, leiding en bescherming geven. Laten we als antwoord op dit alles met elkaar Psalm 33 lezen.

Maasbracht, 16 Kislev 5782 / 20-11-2021
Baruch ben Zvulun